

ČÁST 2:

Tyče a kolíky

TY

SEXUALITA A CITOVOST

Setkání s druhým člověkem, s „TY“, pomáhá našim mladým lidem, aby se lépe poznali a upevnili svou totožnost.

Naučí se rozpoznat, že sexualita vypovídá o odlišnosti mezi mužem a ženou, která ovlivňuje celého člověka.

Také citový rozměr je ovlivněn sexualitou. Mladí lidé se naučí rozeznat své city a začlenit je do systému lásky.

Při poznání své identity (já) objevím rozdíl mezi mnou a druhým člověkem (ty). Odlišnost vypovídá o sexualitě. Muž a žena se liší po všech stránkách: liší se tělem, city, inteligencí, sociální a duchovní složkou; díky této odlišnosti se navzájem doplňujeme.

Je důležité odlišit pojmy sex a sexualita. Sex souvisí s anatomickými předpoklady muže a ženy (pohlavnost). Sexualita je specifický rozměr lidské bytosti a týká se celého člověka. Sexualita vypovídá o komplementaritě.

(Detail obrazu „Polibek“ od Gustava Klimta)

Sexuální přitažlivost odpovídá odlišnosti, kterou – jakožto muž a žena – objevujeme v druhém člověku.

Po navázání vztahu s druhým člověkem se objeví pocity, emoce a citové náklonnosti, které je důležité rozeznat a naučit se vhodně je integrovat. Do toho procesu zapojujeme všechny složky své osobnosti: inteligenci, vůli, svobodu a sociální a morální rozměr našich činů.

Stud je zkušenost, která pomáhá chránit intimitu a objevovat krásu lásky.

1. Naše těla se liší

„Máme rozličné dary podle milosti, která byla dána každému z nás“

(Řím 12,6)

- **Kdo jsem?** Odpověď na tuto otázku mě vede ke zjištění mého původu, mé identity: jsem muž nebo žena, jsem něčí syn..., něčí bratr..., něčí přítel...; to mě charakterizuje a definuje. Na druhou stranu mě původ a identita činí jedinečným; jsme jedineční a rozdílní. Odpověď na tuto otázku nacházím v druhých lidech; ve vztahu k druhým lidem nacházím své sebeurčení.
- **Dva způsoby existence člověka.** Tělo a duše tvoří sjednocenou tělesně-duchovní celistvost lidské bytosti (srov. FC, 11 – Familiaris Consortio). Ale tato celistvost nutně existuje v podobě muže nebo ženy. Lidská bytost nemá jinou možnost existence. Duch se spojuje s tělem, které je nezbytně mužské nebo ženské povahy, a díky této základní jednotě mezi tělem a duchem existuje lidská bytost ve své mužské nebo ženské celistvosti. Pohlavní rozměr, tedy mužské nebo ženské pohlaví, jsou od člověka neoddělitelné. Nejde pouze o vlastnost. Jde o způsob bytí lidského jedince. Ovlivňuje vnitřní podstatu člověka. Člověk sám sebe vnímá a projevuje se prostřednictvím sexuality. Samotné anatomické znaky jako objektivní projev mužského nebo ženského pohlaví mají objektivně transcendentní význam: jsou určeny k viditelnému projevu člověka (VAH, 20).
- **Sexuální dualita** potvrzuje hodnotový význam sexuality: muž je pro ženu, žena je pro muže a rodiče jsou *pro* děti (srov. CAH IX, 2, 14. XI. 1979). Sexuální odlišnost poukazuje na vzájemnou komplementaritu a je zaměřena na sdělování: na vnímání, vyjádření a prožívání lidské lásky tím, že se otevře většímu naplnění (srov. OEAH, 4; VAH, 23).
- **Rozdíly mezi mužem a ženou** jsou fyzické, citové...; jsou obsaženy v každé osobnostní složce. Jsou omezením, nebo možností se doplňovat? Sexuální odlišnost je bohatství, které je součástí člověka a umožňuje nám navzájem se doplňovat, a tak dosáhnout spojení. Toto bohatství nás vybízí k tomu, abychom žili dar, abychom se darovali milované osobě opačného pohlaví a byli otevřeni vůči plodnosti.

2. Sex nebo sexualita?

„Jako muže a ženu je stvořil“

(Gen 1,27)

- **Sexualita znamená mnohem víc než sex.** Nevhodná forma vnímání a prožívání sexuality nás vede k názoru, že sex znamená uplatňování praktik nebo aktivit, které sexualitu redukuje na pouhou pohlavnost. Ta vede k uzavřenosti do osobního sobectví a využívání druhého člověka k uspokojení osobního požitku. Člověk není milován pro něj samotného, ale kvůli požitku, který mi přináší.
- **Sexualita je „rozměr“ člověka,** na rozdíl od toho, co bylo řečeno v předchozím odstavci; je to jeho vlastní způsob bytí, projevení se, komunikace s ostatními, vnímání, vyjadřování a prožívání lidské lásky jako muž nebo žena. Sexualita charakterizuje muže a ženu nejen v rovině fyzické, ale také psychologické a duchovní, a ovlivňuje všechny jejich projevy. Sexualita znamená něco víc než jen sexuální akt. Pokaždé, když dochází k sexuálnímu poměru, zapojuje se do toho celá moje osobnost (mé tělo, má mysl, mé bytí). Je to forma hluboké komunikace, kde se daruji v celistvosti své osobnosti. Tento dar v celistvosti je výlučný, věrný a plodný. Vztah mezi dvěma osobami opačného pohlaví musí být založen na citu, úctě, velkorysosti, věrnosti a vzájemném darování se (FSVMT, p. 97).
- **Co nastane, když se pokusíme oddělit „sexualitu“ od osoby?** V tom případě bychom před sebou neměli muže nebo ženu, a pohlaví by byl anatomický údaj bez antropologického významu. Tělo by nevypovídalo nic ani o člověku, ani o povolání k lásce, ani o sexuální komplementaritě, která vyjadřuje povolání k darování. Každý by si mohl zvolit, jak by se chtěl jevit po sexuální stránce (srov. VAH, 52).

- **Rovnost a odlišnost.** Sexualita se týká člověka. Ovlivňuje jeho způsob bytí. Právě na základě sexuality můžeme hovořit o muži nebo o ženě. Tato odlišnost usnadňuje a podporuje komplementaritu. Muži a ženy jsou stejní z hlediska přirozenosti a důstojnosti, ale zároveň se liší.
 - **Rovnost v důstojnosti.** Bůh dal muži a ženě stejnou důstojnost jako osobě, ale rovnost z hlediska důstojnosti a práv neznamena uniformitu. Změny, které se odehrávají v těle a ve způsobu života chlapců a děvčat, musí být prožívané se stejnou úctou a důstojností vůči oběma.
 - **Odlišnost, která se doplňuje.** Nicméně každý z nás svou důstojnost vyjadřuje různým způsobem. Lidského jedince hluboce poznamenává to, zda je mužem nebo ženou; existuje rozdíl ve vnímání, lásce a vztahu k dětem, jiná je cesta víry. Na tuto odlišnost je třeba pohlížet jako na velké bohatství: vzájemnou komplementaritu. Kromě toho má sloužit komunikaci: vnímání, projevení a prožívání lidské lásky v otevřenosti člověka vůči větší plnosti (VAH, 23).
- **Význam touhy v sexualitě a citovosti.** „Touha“ je to, co nás vede ke snaze dosáhnout dobra, které nás láká. Jejím motorem je první láska.
- **Sexuální přitažlivost.** Krok, který předchází zamilování, je pocit přitažlivosti k osobě opačného pohlaví. Tato první láska postupně dozrává až do okamžiku, kdy se eventuálně stane láskou manželskou. Přitažlivost k druhému pohlaví má především tělesnou složku (jeho/její oči, tvář, vlasy...), a potom citově-psychologickou složku (jeho/její způsob jednání, myšlení...) Přitahuje mě to, co je u druhého člověka odlišné a co mě může doplňovat. I v sexuální oblasti objevím u druhého člověka něco, co mě doplňuje. Jako muži a ženy jsme stejní a odlišní zároveň. To, že jsme rozdílní, nás obohacuje, ale může nás postavit také proti sobě, jestliže vztah, který s druhým člověkem navazujeme, není založen na rovnosti, nýbrž na ovládnutí.
- Citovost a sexualita musí být „**staviteli mostů**“, a ne „**zdi**“, které oddělují: sexuální odlišnost je bohatství.
 - Jak se prožívají city a první vztahy páru nebo zamilování? Kdo se zamiluje, prochází postupně různými etapami: a) „*Někdo mě oslovil*“, něco se ve mně změnilo a nemohu tomu zabránit; b) „*Jak tě postupně poznávám, objevuji mezi námi soulad, cosi, co přijímám a s čím souhlasím*“; c) Nyní „*mám záměr spojit se s tebou*“; d) Překonám úmysl a „*daruji se ti*“.

- Pro zdravý a vyvážený osobní sexuální vývoj je důležité pochopení a docenění významu citového a duševního rozměru, stejně jako etických a sociálních principů a norem, včetně jejich odlišnosti u mužů a žen.
- **Povolání k lásce.** Povolání k lásce, které cítím ve svém srdci, není jen duševní stav. Láska získává odstín celé osoby. To nám brání v tom, abychom své bytí rozdělili na nesourodé prvky. „Ani duch, ani tělo nemilují zvláště: ten, kdo miluje, je člověk, osoba“ (DCE, 5).
- **Sexualita je vedená láskou.** Sexualita vedená, povznesená a sjednocená láskou získává skutečnou lidskou kvalitu (OEAH, 6) „Když se taková láska uplatňuje v manželství, darování sebe sama prostřednictvím těla vyjadřuje komplementaritu a celistvost daru; manželská láska se tedy stává silou, která obohacuje a podporuje růst osob a zároveň přispívá k posilování civilizace lásky; když ale smysl a význam daru v sexualitě chybí, nastupuje „civilizace ‚věcí‘ a ne ‚osob‘, civilizace, v níž se osoby používají tak, jako se používají věci (GrS, 13)“ (OEAH, 11). Přesto vede, povznáší a sjednocuje každá láska sexualitu?
- **Nesprávné lásky se nechávají vést špatnými učiteli.** Za takové „učitele“ můžeme označit následující „myšlenkové proudy“, které se týkají způsobu života a myšlení mladých lidí i dospělých a do značné míry je ovlivňují:
 - **Individualismus.** Předpokládá individualistické hledání vlastního uspokojení. Způsobuje velké potíže při vytváření opravdového společenství osob a vede k nesprávné nezávislosti, která vyvolává prázdno a zklamání.
 - **Hédonismus.** Zakládá se hlavně na sexuálním požitku. Hledání požitku se stane poutem, které svazuje, zatěžuje a zotročuje. Sex nakonec nepřináší plné uspokojení a vyžaduje neustálé opakování a/nebo střídání.
 - **Materialismus.** Vede k užívání vlastní intimnosti jako předmětu k příležitostné výměně: spočívá v darování vlastního těla, aniž by šlo o darování sebe sama. Změní tě v osobu-předmět.
 - **Dualismus.** Dualismus odděluje tělo a ducha, a vede k rozdělenému vnímání subjektu. Vede rovněž k vytváření slabého subjektu, který postrádá sílu vůle a hodnoty a je vydán na milost manipulátorům.

- **Emotivita.** Hluboce oslabuje schopnost budovat vlastní existenci, protože se život řídí momentálním duševním stavem a nejsme schopni mu dát vlastní smysl. To vyvolává v nitru člověka emotivní impuls, který nemá žádný cíl, jen svou vlastní intenzitu a způsobuje hluboký strach z budoucnosti a z jakéhokoli trvalého závazku. Je to rozporuplnost, kterou člověk prožívá, když se nechá vést výlučně svými slepými touhami, aniž by viděl jejich vlastní řád nebo pravdu lásky, na níž byly postaveny (DPF, 19).

- **Skutečná autentická láska je charakteristická tím, že:**

- **Je trpělivá.** Umí čekat, raduje se z každého okamžiku s vědomím, že utváří vlastní život. Nezastavuje se u pouhých pocitů, ale hledá pravdu, kterou obsahují, a jejich pravou hodnotu.
- **Následuje cestu dozrávání.** Na ní postupně zapojuje všechny rozměry osoby. Nehledá jen uspokojení. Pro následování této cesty je zapotřebí osobní osvojení a dozrávání: naučit se milovat.
- **Je obezřetná.** Nedělá unáhlená rozhodnutí bez zvažování důsledků. Dává přednost sebeovládání a sebeúctě: hledá dobro vlastní i ostatních lidí.
- **Navazuje vztahy založené na komunikaci,** poznání a vzájemném přijetí, směřuje k výlučnosti a věčnosti.

- **Sexualita je nedílnou součástí schopnosti milovat, která je Bohem vepsána** do mužské a ženské části lidstva. Sexualita dává schopnost projevit lásku: právě takovou lásku, ve které se člověk-osoba stává darem a – skrze tento dar – uskutečňuje vlastní smysl svého bytí a svého života.

- **Manželství ve spojení těla a duše:** vyjadřuje schopnost milovat a plodit život. Takže sexuální odlišnost a komplementarita ukazují poslání, ke kterému jsou muž a žena povoláni. Toto povolání je povoláním k plnému darování sebe sama a k plodnosti v manželství. Láska spočívá v hledání dobra pro milovanou osobu. Protože manželství by mělo vést k „jednomu tělu“ s manželem/manželkou, nacházím v darování sebe sama smysl svého bytí a své existence.

3. Emoce nebo cit?

„Vždyť silná jako smrt je láska“

(Pís 8,6)

- **Co jsou náklonnosti?** Náklonnosti jsou city, emoce a citové pohnutky – přirozené složky lidské psychologie – které vedou k činnosti nebo nečinnosti v souvislosti s tím, co je považováno za dobré nebo zlé nebo co si představujeme jako dobré nebo zlé. Hlavní náklonnosti jsou láska a nenávist, touha a strach, radost, smutek a hněv. Základní náklonností je láska, vyvolaná přitažlivostí k dobru. Nemilujeme nic jiného než skutečné nebo zdánlivé dobro (CCE, 1762-1766-1771-1772).

- **Podívejme se na rozdíly mezi některými pojmy:**

- **Cit:** Je výsledkem činnosti nebo něčeho, co působí na druhého člověka a zasáhne ho. Je to interaktivní proces, do kterého jsou zapojeny dvě nebo více osob, na rozdíl od emoce, která je individuálním procesem (pro odborníky, kteří se tomuto tématu věnují, neexistuje ostrá hranice). Cit se obvykle týká těla, zatímco emoce jsou spojovány spíše s myslí.

Jde o pojem, který obvykle zahrnuje každý citový jev. Termín pochází z latinského „affectus“ (být zasažen čím), který je počáteční fází celé citové dynamiky.

- **Náklonnost:** Zvláště silná citová zkušenost, která má schopnost přitáhnout k sobě jinou osobu. Je to velmi silný cit, který ovládá vůli a může narušovat soudnost, například láska, nenávist, žárlivost nebo hněv. Velmi silný pocit lásky v některých případech doprovází velká sexuální touha.

Náklonnosti jsou velmi intenzivní sklony nebo tendence, které nevycházejí z vůle, ale zakoušíme je pasivně, jako bychom se „jimi nechávali unášet“, kromě případu, kdy se snažíme proti nim aktivně bojovat. Náklonnosti se od emocí a citů liší tím, že mají větší nebo přinejmenším stejnou intenzitu, ale trvají déle. Člověku, který je prožívá, dávají pocit, že je jimi vedený a ovládaný. Mají méně rozlišenou povahu než city a směřují zásadně k získání předmětu, který vyvolá jejich vznik, proto se promítají do budoucnosti. Emoce se naopak týkají přítomnosti.

- **Emoce:** Je to druh intenzivního a neočekávaného citu, který vyvolává fyziologickou a organickou reakci (zčervenání, zrychlení srdečního tepu, pocení atd.). Souvisí s předmětem, který ji vyvolal a zapříčinil. Je pomíjivá.

Je to druh pocitu velmi silné radosti, požitku, smutku nebo bolesti. Jde o velmi;

- **Pocit:** Je spíše duševní stav než reakce na něco, co se nám stane, je trvalejší, hlubší a duchovnějši než emoce, která je jeho slabším vnějším projevem. Je vyvolán příčinami, které člověka zasáhnou a mohou být radostné a šťastné nebo bolestné a smutné.

- **Význam citů.** Je velmi důležité chápat je jako cestu k lásce, začlenit je do osobnosti a umět je nasměrovat. To vše pomáhá budovat vlastní osobní život.
- **Role svobody v oblasti citů a sexuality.** Opravdová láska ví, co znamená opravdová svoboda. Neznamená dělat to, co chci, ale spíše umět ovládat své touhy, abychom věděli, zda jsou vhodné. Svoboda je schopnost vyjádřit lásku a směřovat ke stále plnějšimu společenství.
- Svoboda v nejhlubším smyslu slova ovlivňuje mnohem více sex (aby ho povznesla) než ostatní instinkty vepsané do nitra člověka.
- Svoboda a schopnost milovat jsou součástí toho, co je mnohem větší a důvěrnější a co utváří lidskou osobu.
- Svoboda určuje a charakterizuje člověka, proto to, co je osobnějši, vychází ze svobodného činu, to, co je méně osobní, vychází spíše z instinktivní nebo iracionální, méně svobodné součásti člověka. Proto mučednictví podobné tomu, které podstoupil Ježíš Kristus, vyznívá jako nejvyšší projev lidské svobody, kdy se člověk dobrovolně daruje ve své celistvosti, zcela „svobodný; zatímco volba zla, které představuje zotročení neřestmi, vychází z přirozenosti... a poukazuje na rozdíl od toho, čemu se často věří, na nedostatek svobody, proto nejsme „schopni zvolit si dobro“.

- **Asertivita:** svobodné jednání v naléhavých situacích. Být schopen v naléhavých situacích a pod tlakem přemlouvání vyjádřit své vlastní přesvědčení a chránit svá práva bez agrese a bez podřízení se vůli druhých lidí.
- Je třeba zajistit, aby mladí lidé za různých okolností života, v naléhavých situacích a/nebo pod tlakem podlého přemlouvání jednali svobodně a zvládali vše s asertivitou (schopnost bez agrese a/nebo podřízení se vůli druhých lidí vyjádřit vlastní přesvědčení a hájit svá práva).
- Naučit se říkat „ne“, aniž bychom podleli tlaku.
- **Stud:** musím si uvědomovat to, že moje sexualita a mé tělo mohou přitahovat druhé lidi.
 - Podle toho, jak se svým tělem projevují, mohu přivést druhé lidi do situace, že se mnou jednají jako s předmětem.
 - Stud je zkušenost, která nám pomáhá chránit naše soukromí a objevit krásu.
 - Týká se nejen intimity těla, ale také intimity mých citů.
 - Stud se projevuje ve způsobu oblékání, vyjadřování a v postojích.
- **Životní plán a rizikové situace.** S veškerým možným úsilím je nezbytné uvést na pravou míru neřesti a náklonnosti, které vedou k špatnému jednání a útočí na mladé lidi nejrůznějšího věku. Když proplouváme jakýmkoli obdobím našeho života, aniž bychom si vážili hodnoty ctností, stále troskotáme a riskujeme, že doplujeme do přístavu prázdni, bez jakéhokoli duchovního obsahu (srov. SH, 69).

4. Mé první lásky

„Především však mějte lásku, která
všechno spojuje k dokonalosti“

(Kol 3,14)

- **Pěstovat vztah nebo s někým chodit.** Dnes se hovoří spíše „chodit s někým“. Za předpokladu, že se v těchto případech reaguje téměř vždy v závislosti na tělesné přitažlivosti, nejde o dobře vybudované citové pouto. Nehrozí zde pro nikoho z dvojice žádné riziko; není zde žádná povinnost pokračovat ve schůzkách s druhým člověkem nebo mu volat. Úroveň pouta je minimální. Vše je příliš „volné“.
- **„Chodit s někým“, „mít vztah“, „jít s někým do postele“** jsou situace velmi vzdálené od navázání opravdu osobních vztahů, protože jsou to vztahy končící tím, že z druhého člověka dělají věc.
- **Co je základem mé lásky?** Láska je sklon, který vede k tomu, že přeji milovanému člověku dobro a nehledám jednoduše vlastní uspokojení. Středem lásky je vždy „ty“, ne já.
- **Pocit lásky vždy doprovází láska**, ale může zklamat. Existují různé druhy lásky, které se přenášejí do podobných typů mezilidských vztahů: *přátelská láska* a *majetnická láska*. Abychom pochopili skutečný význam lásky, musíme rozlišovat mezi lidmi, kteří tvrdí, že jednají z lásky, a těmi, kteří ji redukují na vlastnění toho, po čem touží nebo v čem mají ve svém sobectví zálibení.
- **Přátelská láska** se pozná podle toho, když někoho milujeme tak, že pro něj chceme dobro. V tom případě považujeme druhého člověka za osobu s její neoddělitelnou, jedinečnou a neopakovatelnou důstojností.
- **Majetnická láska**, naopak netouží po dobru milované osoby, nýbrž chce vlastní dobro. Když někdo prožívá tento druh lásky, druhý člověk se stává pouhou věcí, zcela zaměnitelným a postradatelným předmětem.
- **Milovat znamená „chtít něčí dobro“**, proto pohnutky lásky směřují k dvojímu pojmu: „dobro“, které pro někoho chceme (dobro pro osobu) a „osoba“, pro kterou to dobro chceme (dobro osoby).

- **Láska k osobám** (pro ně samotné) je principiálně odlišná od lásky k věcem. Věci v úzkém slova smyslu v podstatě nemilujeme, ale vážíme si jich do té míry, do jaké nám slouží. S osobami, které milujeme, máme snahu sdílet svá dobra, zatímco ve vztahu k věcem se snažíme získat to, co nám chybí.
- **Pocity jsou různé.** Přátelská láska je provázena pozitivními pocity, které vedou ke skutečnému soužití nebo mezilidským vztahům. Majetnická láska je naopak provázena sobeckými pocity v rámci zcela vypočítavého sociálního chování.
- **Jako první věc volba přítele.** Aby tato přátelská láska byla opravdovým přátelstvím, jsou nezbytné tři prvky: chtít dobro druhého člověka, být opětováni (vzájemnost) a citové splnutí mezi oběma. Když milujeme, nestačí nám *být-s-druhým*, ale *být-pro-druhého*. Přátelství jako vzájemný a svobodný dar není vlastnictví, ale obdarování.
- **Rizika toho, kdo hledá majetnický vztah, jsou jasná.** Individualismus vede k falešné nezávislosti, která plodí prázdno a frustraci, a má pro člověka následující důsledky:
 - **Stane se egoistou** a vzdálí se od mezilidských vztahů. To ho vede k osamocení a dezorientaci.
 - **Chová se k tělu jako k užitkovému předmětu.** Mění vlastní pohled na tělo, které už není tím, co určuje jeho vlastní totožnost jako subjektu.
 - **Nepřijímá odpovědnost** ve vztahu k vlastnímu partnerovi, tudíž je nezávislý při určování vlastního života a zabývá se pouze sám sebou. Důsledky, které z toho vyplývají, jsou zřejmé: sobectví, sebestřednost, využívání lidských jedinců, skepticismus, strach z trvalého závazku atd.
 - **Sklon k nevěře** vzhledem k tomu, že není schopen setkat s druhým člověkem a darovat se mu.
 - **Strach z přijetí rozhodnutí** především tehdy, když je klíčem k jeho pochopení závazek, věrnost a záměr společného života.
 - **Vždy se považuje za věřitele** ve vztahu k druhým lidem, a nikdy za dlužníka.
 - **Má negativní pohled na manželství a rodinu.**
- **Sexualita redukována na předmět požitku a konzumu.** Nezralost v lásce prozrazuje a ukazuje téměř vždy určitou obecnější nezralost. Neuspořádaný sexuální život neprospívá dozrávání: vyvolává zmatek mezi přáním a láskou, mezi velkou láskou a intenzivní láskou. Sexuální rozměr lásky musí být ovládnut dalšími rozměry lásky, aby nevyvolal nasycení, potřebu změny a vynalézavé hledání uspokojení.

- **Když je sexualita hodnocena jen podle požitku, který poskytuje**, zaměřuje se štěstí s množstvím a trváním požitků. Tato interpretace vidí ryze lidskou hodnotu sexuality, protože ji redukuje na užitkový předmět ve službě požitku, který působí. V těchto případech se vztah soustředí výlučně na jeden rozměr, a to tělesný, a ostatní jsou opomíjeny. Není tedy náhodou, že je sexualita v současné vše-sexuální perspektivě výlučné ve službě požitku. Výsledkem je, že sexualita je něco manipulovatelného, každý jí dává takový cíl, po jakém touží, a v důsledku toho ztrácí intimitu do té míry, do jaké se tato sexuální realita redukuje do sexuálního vzrušení a hledání většího požitku, který nikdo neuspokojí.
- **Lidská sexualita je víc než pouhý sex**, protože u muže a ženy je sexualita něco víc než pouhý požitek. Sexuální zkušenost s odkazem na příslib spojení způsobuje, že požitek vstupuje do této perspektivy a má tedy symbolickou a přenesenou vnitřní hodnotu. Bude symbolem plnosti života, který umožňuje život prožívaný v plodném manželském svazku. Požitek tak odráží subjektivní bohatství, které lidem poskytuje tento způsob života. Stane se radostí, a nejen smyslovým požitkem.
- **Vlastní intimita je „darek k otevření“, je „mým pokladem“**. Samotná sexualita ukazuje mou osobní intimitu. Existuje více méně vědomá zkušenost s přitažlivostí, kterou druhý člověk vůči mně zakouší a která mi odkrývá vnitřní pochody jeho touhy. Sami sebe poznáváme díky svým touhám. Ono ‚ty‘ – ten druhý – mi odkrývá mé ‚já‘, nyní se ale jedná o určité ‚ty‘, které mě ve své odlišnosti povolává k něčemu většímu.
- **Přítomnost v mém nitru**. Dříve než si uvědomím lásku, se v mém nitru odehrává celá řada reakcí. Jejich význam spočívá v tom, že předcházejí mou volbu a mé setkání, protože již předtím existuje pozvání k lásce ze strany druhého člověka. Proto „jeho přítomnost v mém nitru“ se objevuje dřív, než se rozhodnu reagovat na jeho hledání. To mi umožňuje chápat svou lásku jako odpověď na první lásku. Naučím se milovat do té míry, do jaké jsem milována.